

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

TEK KULLANIMLIK ÜRÜNLERİ AZALTMA POLİTİKASI

POLİTİKANIN AMACI

Bu politika, Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) genelinde tek kullanımlık ürünlerin (plastik, kâğıt, karton ve diğer tek seferlik ambalaj vb.) kullanımının kaynakta azaltılması amacıyla hazırlanmıştır. Politika, yenilenebilir ve tekrar kullanılabilir alternatiflerin benimsenmesi; döngüsel ekonomi ilkelerine uygun satın alma, hizmet ve atık yönetimi uygulamalarının yaygınlaştırılması; paydaşların bilinçlendirilmesi ve toplumsal farkındalığın artırılmasıyla sürdürülebilir bir kampüs kültürü oluşturulmasına katkı sağlar.

POLİTİKANIN İLGİLİLİĞİ

İlgili Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) Kriteri: Bu politika, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan öncelikli olarak şu hedeflerle ilişkilidir;

- SKA 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar)
- SKA 12 (Sorumlu Üretim ve Tüketim)
- SKA 13 (İklim Eylemi)

İlgili Metrikler:

- THE Impact Rankings
- UI GreenMetric

POLİTİKA KAPSAMI

Bu politika, KTÜ'nün tüm akademik ve idari birimlerinde, yemekhane ve kantinlerde, kütüphane ve spor tesislerinde, öğrenci kulüplerinin etkinliklerinde, satın alma ve tedarik süreçlerinde, kampüs içi taşıma ve lojistik faaliyetlerinde tek kullanımlık ürünlerin tüketiminin azaltılmasını kapsar.

- **Hedef Kitle:** Öğrenciler, akademik ve idari personel, ziyaretçiler, kampüs içi işletmeciler bu politikanın hedef kitlesi içindedir.
- **Uygulama Alanları:** KTÜ yerleşkeleri; yemekhaneler, kantinler, kafeteryalar, ofisler, derslikler, laboratuvarlar, atölyeler, yurtlar, spor tesisleri, kütüphane, sosyal tesisler ve açık alan etkinliklerinde bu politikanın ilkeleri uygulanır.

TEMEL İLKELER VE YASAL DAYANAKLAR

KTÜ, kampüslerde tek kullanımlık ürünlerin azaltılması konusunda aşağıdaki temel ilkelere bağlıdır:

- **Kaynakta Azaltım ve Önleme:** Tek kullanımlık malzemelerin tüketimi satın alma aşamasından itibaren en alt düzeyde tutulur; gereksiz kullanım engellenir.
- **Yeniden Kullanım ve Yeniden Doldurma:** Yeniden kullanılabilir ürünlerin (matara, kupa, metal çatal-bıçak, kumaş bez vb.) tercih edilmesi sağlanır; doldurulabilir sistemler kullanılır.
- **Ayrı Toplama ve Geri Kazanım:** Tek kullanımlık ürünlerin geri dönüştürülebilir olanları ayrı toplanır; geri kazanım zincirine dâhil edilir, tehlikeli atıklar lisanslı firmalara teslim edilir.
- **Sürdürülebilir Satın Alma:** Teknik şartnamelerde geri dönüştürülebilir, biyolojik olarak parçalanabilir ve yeniden kullanılabilir ürünlere öncelik verilir; tek kullanımlık ürünlerin azaltılmasını sağlayacak maddeler eklenir.

- **Eğitim, Farkındalık ve Katılım:** Tüm paydaşlara yönelik periyodik bilgilendirme, eğitim ve farkındalık kampanyaları yürütülür, tek kullanımlık ürün azaltımı bilinci kazandırılır.
- **Sürekli İyileştirme ve İzleme:** Politika düzenli olarak gözden geçirilir; performans göstergeleri değerlendirilerek yeni hedefler ve önlemler belirlenir.
- **Yasal Dayanaklar:** 2872 sayılı Çevre Kanunu; Sıfır Atık Yönetmeliği ve ilgili diğer yönetmelikler; KTÜ Sıfır Atık Yönergesi başta olmak üzere ilgili mevzuatlara dayanır.

SORUMLULUKLAR VE ROLLER

Uygulayıcı Birimler:

- **Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi:** Kampüs genelinde sürdürülebilirlik kültürünün yaygınlaşması için öğrenci toplulukları ve paydaşlarla ortak etkinlikler gerçekleştirir. Bu etkinliklerde tek kullanımlık ürünlere olan talebi azaltacak çözümler üretir.
- **Sıfır Atık Koordinatörlüğü:** Kampüs genelinde tek kullanımlık ürünlerin azaltılmasına yönelik faaliyetler yürütür, alternatif malzeme ve yöntemler konusunda raporlar hazırlar ve farkındalık eğitimleri düzenler.
- **İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı (İMİDB):** Satın alma süreçlerinde döngüsel ekonomi ilkelerine uygun ve tekrar kullanılabilir ürünlerin tercih edilmesini sağlar. Üniversite bünyesindeki temizlik, ofis ve hizmet alımlarında tek kullanımlık ürünlerin kullanımını azaltacak düzenlemeleri yapar ve alternatiflerin uygulanmasını destekler.
- **Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı (SKS):** Yemekhane ve kantinlerde atık yönetimi, organik atık ayrıştırma, tekrar kullanılabilir servis ekipmanlarının kullanılmasını teşvik eder. Açık hava faaliyetlerindeki atık sürecini yönetir, farkındalığı artırıcı faaliyetler düzenler.
- **Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı (YİTDB):** YİTDB, kampüs genelinde tek kullanımlık ürünlerin azaltılmasını destekleyecek altyapı düzenlemelerini planlar ve uygular. Su sebilleri, yeniden doldurulabilir şişe istasyonları ve çeşmeler, geri dönüşüm noktaları gibi altyapıları kurarak sürdürülebilir kullanım alışkanlıklarını teşvik edecek dönüşümleri gerçekleştirir. Ayrıca, binalarda ve ortak kullanım alanlarında çevre dostu tasarımları ve teknik çözümleri hayata geçirerek politikanın uygulanmasına katkı sağlar.

İzleme Birimleri ve Sorumluları:

- **Rektörlük ve Senato:** Politikanın resmi onayını verir ve gerekli denetimleri yapar. Politikaya yönelik hedeflerin kurumsal önceliklere uygun şekilde gerçekleştirilmesini gözetir.
- **Araştırma Koordinatörlüğü:** Politikanın uygulanma sürecini izler, performans göstergelerine ilişkin verileri toplar ve raporlar. Sürdürülebilirlik Birimi, UI GreenMetric ve THE Impact Rankings gibi sürdürülebilirlik endeksleri için gerekli verileri sunmak üzere sağlar. Ayrıca politika kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin sonuçlarını analiz ederek iyileştirme önerileri geliştirir.
- **Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı (SGDB):** Uygulama sonuçlarının değerlendirilmesini ve politika hedeflerinin stratejik planla uyumunu sağlar.

UYGULAMA ADIMLARI

1. **Başlangıç Envanteri ve Hedef Belirleme:** Her birim için, üniversite genelinde kullanılan tek kullanımlık ürünlerin (plastik, kâğıt, karton, ambalaj, bardak, pipet vb.) yıllık tüketim miktarlarını tespit etmek için satın alım verilerinden yararlanılır. Bu envanter doğrultusunda azaltım hedefleri belirlenir.

2. **Planlama ve Tasarım:** Tek kullanımlık ürünlerin yerine kullanılabilir yenilenebilir ve tekrar kullanılabilir alternatifler belirlenir. Kantin, yemekhane, ofisler, öğrenci etkinlikleri gibi alanlarda uygulanacak dönüşüm planı hazırlanır. İlgili birimler arası koordinasyon sağlanır.
3. **Uygulama ve Dönüşüm:** Kampüs genelinde tek kullanımlık ürünlerin yerine çok kullanımlık ve çevre dostu alternatifler kullanımı teşvik edilir; yemekhane, kantin, ofis ve etkinlik alanlarına su sebilleri, çeşmeler ve/veya yeniden doldurulabilir şişe istasyonları kurulur. Üniversite etkinliklerinde tek kullanımlık ürünlerin kullanımına sınırlamalar getirilir ve satın alma süreçlerinde sürdürülebilir ürünler tercih edilir. Bu uygulamalar, ilgili birimlerin koordinasyonu ile hayata geçirilir ve üniversite topluluğunda çevre dostu alışkanlıkların yaygınlaşması sağlanır.
4. **Eğitim ve Farkındalık Programları:** Öğrenci, akademik ve idari personele yönelik tek kullanımlık ürünlerin zararları ve alternatif çözümler hakkında seminer, çalıştay ve bilgilendirme kampanyaları düzenlenir. Görsel materyaller ve dijital içeriklerle farkındalık artırılır.
5. **İzleme, Raporlama ve İyileştirme:** Uygulama sürecinde belirlenen performans göstergeleri düzenli aralıklarla izlenir. Her yıl sonunda, ilgili birimler politika uygulamasının performansı değerlendirilir ve sonuçlar raporlanır. Hedeflere ulaşamayan konularda politika uygulamalarında gerekli düzeltmeler yapılarak süreç iyileştirilir. Elde edilen ilerlemeler ve deneyimler tüm iç ve dış paydaşlarla paylaşılır.

PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Gösterge	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Tek kullanımlık ürün satın alımı (adet veya kg/yıl)	2030 yılına kadar %50 azaltım	Çevre Sorunları UYGAR Raporları Sıfır Atık Koordinatörlüğü Raporları Satın Alma Kayıtları (İMİDB)
Yemekhane/kantinlerde tek kullanımlık servis ekipmanı kullanımı	2030 yılına kadar tamamen kaldırılması	YİTDB Envanteri Kayıtları Satın Alma Kayıtları (İMİDB)
Su sebili ve yeniden doldurulabilir kap kullanım oranı	2030'a kadar su sebili sayısında %40 artış ve en az 5 adet çeşme/yeniden doldurulabilir şişe istasyonlarının kurulması	YİTDB Envanteri Kayıtları Satın Alma Kayıtları (İMİDB)
Lisanslı bertarafa yönlendirilen tehlikeli/kimyasal/tıbbi atık miktarı	2027'den itibaren %60 lisanslı bertarafın sağlanması	Laboratuvar ve Tıbbi Birim Kayıtları
Eğitim ve farkındalık etkinliği sayısı	Yılda en az 4 etkinlik (seminer/atölye)	Kurumsal İletişim Koordinatörlüğü, SKS ve PDB Raporları

DENETİM VE RAPORLAMA

- **İzleme Sıklığı:** Performans göstergeleri yıllık değerlendirilir; tek kullanımlık ürünlerin tüketimi ile ilgili gösterge her yıl ilgili sorumlu birimler tarafından düzenli biçimde izlenir. Göstergelerdeki değerlerin yıl içindeki değişimleri tespit edilerek gerekli önlemler zamanında alınır.
- **Raporlama Sıklığı:** Yıllık veriler, ilgili yılın bitimini takiben altı ay içinde KTÜ Sürdürülebilirlik Raporları'na işlenir ve üniversitenin web sitesi üzerinden kamuoyu ile paylaşılır. Dört yıllık veriler ise bir sonraki stratejik planlama dönemine girdi oluşturacak şekilde derlenir. Ayrıca, her

yıl elde edilen ilgili veriler UI GreenMetric ve diğer uluslararası sürdürülebilirlik endekslerine raporlanır.

- **Dış Doğrulama:** İlgili göstergeler çerçevesinde üniversitenin performansını belgelemek amacıyla ulusal ve uluslararası sertifikasyon programlarına katılım sağlanır. Katılım programı ve kararı senato tarafından alınır. Bağımsız kuruluşlar tarafından gerçekleştirilecek denetimlerle politikanın uygulanması ve etkileri doğrulanır.
- **Revizyon Koşulları:** Belirlenen performans göstergelerinin hedeflenen değerlerin %60'ına iki yıl üst üste ulaşamaması durumunda veya ulusal/uluslararası mevzuatlarda değişiklik durumunda; politika uygulayıcı birimler tarafından gözden geçirilir, revizyon önerileri hazırlanarak politika yeniden senato onayına sunulur.

YÜRÜRLÜK

Bu politika, KTÜ Senatosu tarafından onaylandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer. Üniversite birimleri, politika hükümlerine uymak ve uygulamakla yükümlüdür.